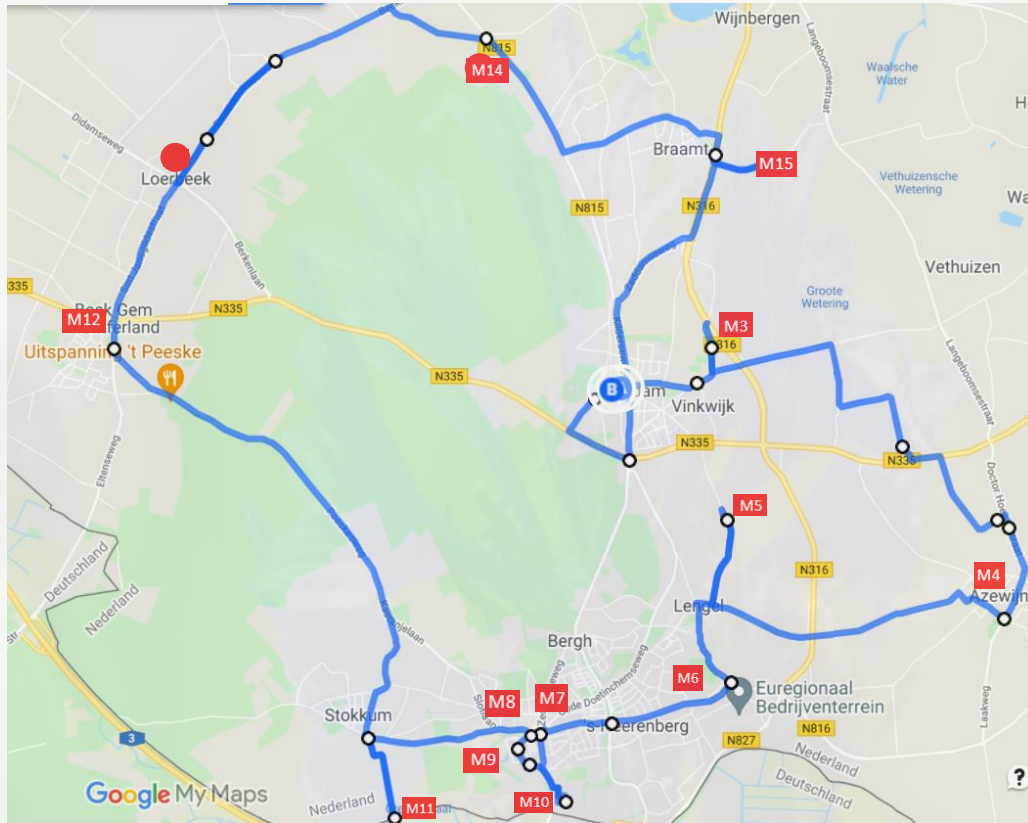

Bevrijdingsroute

Nederland | Gelderland | Montferland | 35 kilometer

M12 = Bewegwijzering Houten paaltjes met opschrift M1 enz.

Routebeschrijving

- Start Zeddam bij Luisterkei (M1).
- Startpunt** = Bovendorpsstraat 7, 7038 CH Zeddam.
- Volg weg (Bovendorpsstraat naar beneden).
- Bij kruising rechtdoor (Benedendorpsstraat).
- Bij volgende kruising oversteken.
- Links Sydehem (voorheen Majella).
- Op T-kruising links (Vinkwijk) uitrijden tot nr. 8 voorbij voetbalveld.
- Terugkeren naar Holthuiserstraat (linksaf).
- Voor bord Vethuizen rechts Dijkhuizerstraat.
- Bij T-kruising links Dijkhuizerstraat blijven volgen.
- Bij grote weg (Terborgseweg) links.
- 1^e weg rechts (de Klakert - Azewijn).
- Op T-kruising rechts (Dr. Hoegenstraat).
- Kruising oversteken (Laakweg volgen).
- Bij kruising rechts (Pastoor Meursstraat).
- Rechtsaf naar kerk (M4).
- Via Leppestraat naar kruising met Hartjensstraat.
- Links (Hartjensstraat).
- Over kruising met borgstraat rechtdoor.
- Voor bord Lengel direct rechts (Korenhorsteweg).
- Bij witte villa (B&B de Korenhorst (M5)).
- Terugkeren naar Hartjensstraat eb op T-kruising rechtsaf.
- Direct links (Antoniusstraat met rechts aan de weg oorlogsmonument Lengel (M6)).
- Rechtdoor bij T-kruising rechts 's-Heerenbergseweg in 's-Heerenberg.
- Bij rotonde rechtdoor richting centrum 's-Heerenberg.
- Einde Lengelseweg aan rechterkant bij bushalte.
- Oorlogsmonument de 'Goede Herder' op T-splitsing.
- Linksaf richting centrum (M7).
- Het kanon rechts (naast café de snor (M8)).
- Recht uit richting Kasteel Huis Bergh (M9).
- Terugrijden kerk, rechtsaf Marktstraat en Oudsteportstraat naar het voormalig klooster aan linkerkant, tegenwoordig 'Gouden Handen' (M10)
- Op de parkeerplaats omkeren en via Emmerikseweg naar Klinkerstraat.
- Tweede weg rechts.
- Einde Klinkerstraat links Molenstraat.
- Eerste weg rechts (de Bleek) Slotlaan.
- Let op! Na ca. 150 meter links smal weggetje (Nachtgaalslaantje).
- Bij kruising links (Klinkerwegje).
- 1^e weg rechts (de Gaarde en vervolgens weer Nachtgaalslaantke-zandpad).
- Links (Varkenstraatje – zandpad).
- Einde stroatje links (Linthorsterstraat).
- Einde doodlopende weg bruggetje (Linthorst) (M11).
- Omkeren en bij T-kruising rechts (Pastoor van Sonsbeeckstraat).
- De Lange Heg volgen tot T-kruising (Kastanjelaan).
- Links Kastanjelaan richting Beek (Peeskeweg).
- Halverwege Peeskeweg (Wolkenland, geen stop).
- Einde Peeskeweg overgang op St. Jansgildestraat richting kerk.
- Beek cetrukm bij ingang RK Kerkhog (M12).
- Rechtdoor bij rotonde Doetinchemseweg (M13).
- Weg vervolgen richting Kilder.
- Na 2400 meter rechts (boskant).
- Einde weg T-kruis (Sophie Rosa, tegenover hoek Kelreweg) (M14).
- Rechts (Hooglandseweg).
- Bij verkeersbird links Braamt 2 kilomeer (Langestraat).
- Blijven volgen tot rotonde.
- Bij T-kruising rechts richting Zeddam tot volgende rotonde.
- Rotonde ¼ (koppelstraat) boerderij Kets (Hertenbroeksgoed).
- 100 meter inrijden (M15).
- Terug naar rotonde richting Zeddam ¼ (Zeddamseweg).
- Tot volgende rotonde
- Rotonde Zeddamseweg ¼ richting Zeddam tot volgende rotonde (Kilderseweg)
- 200 meter Kilderseweg. Drie oorlogsgraven aan linkerhand Protestantse Kerkhof
- Zeddam doorrijden tot rotonde (bij Tolhuis)
- Rechts richting Beek (Beekseweg)
- Na 700 meter rechts. Bovendorpsstraat richting Liberation Luisterkei
- Einde route

Eetgelegenheden op de route

Zeddam

Brinks Pannenkoeken
Bovendorpsstraat 7

Het Montferland
Montferland 1

Tapperij 2a
Bovendorpsstraat 2a

Il Tonno Rosso
Oude Doetinchemseweg 63

Bij Kobus
Kilderseweg 18

Hotel Restaurant Ruimzicht
Kilderseweg 19

De Lange Waard
Kilderseweg 17

Azewijn

Wijngoed Avitera
Hartjensstraat 7, 7045 AH Azewijn

's-Heerenberg

Snackbar "Fly Inn"
Zeddamseweg 25

De Echte Bakker Dijkman
Molenpoortstraat 2

Eetcafé Georgio
Molenpoortstraat 50

Smouzen
Molenpoortstraat 35

Café De Snor
Molenstraat 2

Eetcafé Zalencentrum De Gracht
Marktstraat 1

Kasteel Café Heeren Dubbel
Hof van Bergh 8

Beek

Uitspanning 't Peeske
Peeskesweg 12

Loerbeek

Huifkarcentrum Bergh
Doetinchemseweg 9

Braamt

Mezzo Restaurant & Kamers
Hooglandseweg 6

Zien & doen op de route

Bovendorpsstraat luisterplek en Torenmolen (M1)

Bij het oorlogsmonument in Zeddam, ligt één van de luisterkeien van de Liberationroute Europe. Een route die het pad volgt van Bevrijders van de 2e Wereldoorlog. Torenmolen werd gebruikt als zendmast. Naast de molen stond een afweergeschut van de Duitsers.

Majella brand (Sydehem v.h. Majella) (M2)

Het seniorenverblijf Majella stond sinds 1910 op deze plek en werd geleid door Duitse nonnen. In de bevrijdingsnacht werd met enige regelmaat een pantservoertuig op rupswielen heen en weer gereden tussen Boven- en Benedendorp, die daarbij granaten afvuurde richting Emmerik. Die actie vestigde bij geallieerden de indruk dat er behoorlijk weerstand te verwachten viel vanuit het dorp. Majella werd nauwelijks geraakt, maar de wegtrekkende Duitsers, vonden het nodig om het gebouw in brand te steken.

Vinkwijk (M3)

Ter hoogte van Vinkwijk nr. 8 werd de heer Arnold van Schriek dodelijk getroffen toen hij in de nacht van 31 maart de munitie van de Duitsers moest vervoeren met paard en wagen. Een geallieerde granaat trof Arnold en zijn paard met volle kracht. De munitie op de kar bleef echter intact. Arnold liet een vrouw en drie zonen achter.

Azewijn (M4)

In de laatste nacht voor de bevrijding op 1 april sluipen een aantal Duitse soldaten naar de kerk. De plaatsen 's Heerenberg, Zeddam en de Berghse bossen liggen nog zwaar onder vuur van geallieerde zijde. In de nacht van 31 maart op 1 april hebben de Duitsers nog brandgesticht in de kerk van Azewijn.

De Korenhorst, Lengel (M5)

De Korenhorst was een belangrijk verzetscentrum in de Achterhoek. Wat bij de familie Bus gebeurde was met geen pen te beschrijven. In de kelder vonden allerlei illegale activiteiten plaats, waaronder het vervalsen van vrijstellingsdocumenten, persoonsbewijzen en dergelijke. Joodse onderduikers, verzetsstrijders, evacuees, iedereen was welkom op de grote boerderij van fam. Bus. Een dag voor de bevrijding werd de Korenhorst door granaatvuur getroffen.

Lengel oorlogsmonument (M6)

Ook in Lengel bevonden zich veel onderduikers. Bovendien werd er op de boerderijen geregeld clandestien geslacht. Tijdens de Hongerwinter van 1944 en 1945 kwamen talrijke mensen uit het Westen des lands hierop zoek naar voedsel. Men kreeg wat te eten en te drinken en kon even op verhaal komen van de doorstane ontberingen. Na de oorlog werd in Lengel een monument onthuld ter nagedachtenis aan de Lengelse oorlogsslachtoffers.

Oorlogsmonument de Goede Herder (M7)

Op 3 augustus 1941 werd vanaf alle preekstoelen in de katholieke kerken in Nederland een bisschoppelijke brief voorgelezen waarin krachtig werd geprotesteerd tegen de manier waarop de Duitse bezetter zich in Nederland gedroeg. Pastoor Galama uit 's-Heerenberg en de kapelaans Van Rooyen en Hegge lieten deze brief vermenigvuldigen en door de jongens KJC verspreiden onder de parochianen. Een dag later werden de drie geestelijken door de Gestapo gearresteerd. Op 16 juni 1942 overleed kapelaan Van Rooyen in het concentratiekamp Dachau bij München. Vier dagen later stierf ook pastoor Galama. Kapelaan Hegge overleefde de verschrikkingen en keerde na de oorlog in Nederland terug. Het herdenkingsmonument "de Goede Herder" werd in december 1948 onthuld, ter nagedachtenis aan pastoor Galama en kapelaan Van Rooyen.

Het kanon (M8)

Het kanon in 's Heerenberg is een cadeau van de Canadezen aan 's Heerenberg. Op het bord achter het kanon staat te lezen dat wij allen de soldaten die voor onze bevrijding hebben gevochten, bedanken. Vanaf 2010 staat het kanon op deze plek.

Kasteel Huis Bergh (M9)

Evacuees, onderduikers, vluchtelingen, gewonden en zieken, niemand klopte tevergeefs aan voor hulp in het Berghse gebied, dat zelf ook zo zwaar getroffen werd in die laatste weken voor de bevrijding. Het kasteel was omvangrijk genoeg om grote groepen mensen te kunnen herbergen.

Gouden Handen (M10)

Aan de vooravond van de bevrijding werd er nog zwaar gevochten aan de grens. Er werd nog hevig geschoten over en weer. In het klooster, wat nu Gouden Handen is, zaten 1500 mensen te wachten op de Canadezen. Maar op 1 april kwamen de soldaten van het 8e Canadese leger de grens over.

Stokkum/Linthorst (M11)

Aan de Linthorst bij Stokkum is op 31 maart 1945 zwaar gevochten. De geallieerden probeerden via noodbruggen over de Wetering, Bergh in handen te krijgen, mede ter bescherming van hun Rijnvoersteek bij Emmerik. De brug de Linthorst is vermoedelijk door de Duitsers opgeblazen om de geallieerde opmars te stoppen. Vanuit Borghees schoten de geallieerden op Stokkum, om daar de laatste Duitse soldaten te verjagen. Een granaat ging dwars door de romp van de Stokkumse molen, waar de Duitsers nog een radiopost hadden.

Ingang kerkhof Beek (M12)

Op 3 maart 1943 werd een Britse bommenwerper door een Duits jachtvliegtuig boven Beek uit de lucht geschoten. De bommenwerper was op de terugtocht van een aanval op het Roergebied. Daar had het vliegtuig door afweergeschut schade opgelopen en had het de hoofdgroep van de bommenwerpers moeten verlaten. Aangezien het nu zonder dekking van jagers terug moest keren, was het aangeschoten vliegtuig een makkelijke prooi voor Duitse jagers. Het vliegtuig stortte neer op de boerderij van Giezen aan de Heiweg, nu Noordermarkerweg. Naast de acht piloten kwam boer Giezen met twee zonen om het leven. Allen zijn begraven op het kerkhof van Beek.

Rotonde Loerbeek (M13)

Marjolijntje Hillegers, zij was met haar vader en moeder gevlucht uit Arnhem, na de slag om de Rijnbrug. Alle Arnhemse burgers moesten toen (in september 1944) van de Duitsers, de stad verlaten. Op de fiets kwamen de vluchtelingen in Loerbeek aan en werden daar door de bevolking hartelijk opgenomen. Op dezelfde plek waar de vader met zijn dochtertje stond, kwamen op 1 april 1945 de geallieerde bevrijders met hun tanks Loerbeek binnen rollen. De bevrijding van Oost- en Noord-Nederland was begonnen.

Boskant Kilder (M14)

Het A eskadron van het 7th Renaissance Regiment ging met 2 verkenningsvoertuigen en 1 pantservoertuig vanuit Zeddam richting Wehl, alles ging goed tot vlak voor Kilder een 88-millimeter kanon vanuit de Hetten heuvelse bosrand het achterste voertuig uitschakelde. De luitenant van het voorste gevechtsvoertuig kon zich in dekking manoeuvreren en werd ontzet door de infanterie van de Stormont, Dundas en Glengarry Highlanders. Het A eskadron kon zijn opmars voortzetten, maar zonder sergeant Duggan en zijn schutter, trooper Pullen. Bij de kruising van de Kilderse - en de Kelweg werden de lichamen tijdelijk begraven. Later zijn de stoffelijke resten overgebracht naar het Canadees militair kerkhof in Groesbeek.

Koppelstraat Braamt (M15)

Op 2 april 1945 reed een colonne van 50 Canadese Sherman tanks de Koppelstraat in. Zij parkeerden in de wei van de familie Kets (Hertenbroeksgoed). Er werd een keukeneenheden geplaatst met een benzinebrander waarop gekookt werd voor de tankbemanning. 's Nachts sliepen de soldaten in grote camouflage tenten. Er werden overal onderdelen voor de tanks opgestapeld en er was voor de bewoners en hun kinderen heel wat te zien rond dat kamp.